

Nieuw rapport over maatschappelijke positie en participatie van personen met een handicap

In een nieuw rapport geeft Statistiek Vlaanderen aan dat de maatschappelijke positie en participatie van personen met een handicap duidelijk minder goed is dan die van personen zonder handicap. Personen met een handicap zijn over het algemeen minder hoog geschoold, participeren minder aan de arbeidsmarkt, worden vaker geconfronteerd met een lager inkomen en een hoger armoederisico, leven vaker in een minder stabiele en kwalitatieve huisvestingssituatie, ervaren veel vaker gezondheidsproblemen en nemen minder deel aan het verenigingsleven, cultuur, sport en politiek.

Ter aanvulling en ondersteuning van de Vlaamse openbare statistieken publiceert Statistiek Vlaanderen (SV) meer uitgebreide rapporten. In het nieuwe rapport '**Maatschappelijke positie en participatie van personen met een handicap**' wordt aan de hand van een brede waaier van statistieken, gebaseerd op zowel administratieve gegevens als resultaten van bevolkingsenquêtes, een beeld geschetst van de maatschappelijke positie en participatie van personen met een handicap in Vlaanderen.

Voor de afbakening van de doelgroep werd gekeken naar de definitie zoals opgenomen in het VN-Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap (2006). Daarbij wordt niet enkel gekeken naar personen met een door de overheid erkende handicap maar naar alle personen met een langdurige ziekte, aandoening of handicap die daardoor hinder ondervinden om volwaardig te participeren aan de samenleving. Afhankelijk van de gehanteerde bron varieert het aandeel personen met handicap zo van 16% tot 24% van de meerderjarige bevolking, wat overeenkomt met ongeveer 700.000 tot 1,3 miljoen personen. Het aandeel met een handicap ligt hoger bij vrouwen dan bij mannen, neemt toe met de leeftijd en neemt af met het onderwijsniveau. Bij de personen van 18 tot 64 jaar met een handicap geven ruim 6 op de 10 aan dat hun handicap erkend werd door een overheidsinstantie.

Onderwijs en vorming

Uit de resultaten van de Enquête naar de Arbeidskrachten (EAK) blijkt dat personen met een handicap vaker lager geschoold zijn dan personen zonder handicap. In 2020 was bijna 36% van de 25- tot 64-jarigen met een handicap laaggeschoold, bij personen zonder handicap was dat 15%. Het verschil tussen beide groepen is sinds 2010 nauwelijks gewijzigd. De EAK-gegevens maken ook duidelijk dat personen tussen 25 en 64 jaar met een handicap minder vaak participeren aan een opleiding dan personen zonder handicap. In 2020 ging het bij de personen met handicap om bijna 4%, bij de personen zonder handicap om ongeveer 7%.

Arbeidsmarktparticipatie

Personen met een handicap zijn veel minder vaak actief op de arbeidsmarkt. Van de personen met een handicap had in 2020 46% een betaalde job, bij de personen zonder handicap lag dat aandeel op 80%. Daartegenover staat een hogere mate van niet-beroepsactiviteit: bij de personen met een handicap was 51% niet-beroepsactief, bij personen zonder handicap 17%. In vergelijking met personen zonder handicap zijn personen met een handicap minder vaak aan de slag als zelfstandige, zijn ze vaker deeltijds tewerkgesteld en werken ze minder vaak van thuis uit. Bij werkenden met een

handicap ligt het aandeel met een werkbare job ten slotte lager dan bij werkenden zonder handicap. Dat komt tot uiting bij alle in beschouwing genomen werkbaarheidsindicatoren.

Inkomen en armoede

Het totaal netto persoonlijk inkomen van personen met een handicap lag in 2020 (op basis van inkomsten van 2019) 23% lager dan het persoonlijk inkomen van personen zonder handicap. Daarmee samenhangend ligt het armoederisico bij personen met een handicap dubbel zo hoog als bij personen zonder handicap: 16% van de personen met een handicap en 8% van de personen zonder handicap leefde in 2020 in een huishouden met een inkomen onder de armoederisicodrempel.

Wonen

In 2020 leefde 65% van de personen met een handicap in een huishouden dat eigenaar is van de woning waarin het woont. Bij de personen zonder handicap lag dat aandeel met 81% beduidend hoger. Personen met een handicap wonen vaker in huurwoningen op de private en de sociale woningmarkt. Wat betaalbaarheid betreft, is de situatie van personen met een handicap minder gunstig dan personen zonder handicap. Bij de personen met een handicap leefde in 2020 12% in een huishouden met een te zware woonkost (>40% van het huishoudinkomen). Bij de personen zonder handicap lag dat aandeel op 5%.

Gezondheid en welzijn

Personen met een handicap zijn - weinig verrassend - veel minder positief over hun gezondheid dan personen zonder handicap. Volgens de Gezondheidsenquête van 2018 lag het aandeel personen met een handicap dat aangaf een goede of heel goede gezondheid te hebben op 26%. Bij personen zonder handicap was dat het geval bij 88% van de respondenten. Maar ook op het vlak van de mentale gezondheid, gemeten aan de hand van het voorkomen van psychische problemen, angststoornissen en depressieve stoornissen, is de situatie bij personen met een handicap minder goed dan bij personen zonder handicap. Personen met een handicap zijn ook minder positief over het leven in het algemeen. De gemiddelde score voor algemene levenstevredenheid lag in 2018 bij personen met een handicap op 6,5 op 10, bij personen zonder handicap op 7,8 op 10.

Sociale participatie

Op basis van de gegevens van de SCV-survey van 2016 tot 2018 kan ten slotte gesteld worden dat op nagenoeg alle bekeken dimensies van sociale participatie personen met een handicap minder goed scoren dan personen zonder handicap. Personen met een handicap zijn minder vaak actief lid van een vereniging (46% bij personen met een handicap tegenover 55% bij personen zonder handicap), participeren minder vaak aan culturele activiteiten (74% tegenover 87%), doen minder vaak aan sport (51% tegenover 69%), gebruiken minder vaak het internet (73% tegenover 91%) en zijn minder vaak politiek actief (40% tegenover 48%).

Enkel op vlak van sociale contacten wijken de resultaten enigszins af van dit algemene patroon. Wat betreft de frequentie van contacten met burens en familie is er geen verschil tussen personen met en zonder handicap. Personen met een handicap hebben wel iets minder vaak contacten met vrienden. Maar wel is het zo dat personen met een handicap de kwaliteit van hun sociale contacten minder positief beoordelen dan personen zonder handicap.

Blinde vlekken

Afsluitend wordt in het rapport ook gewezen op een aantal belangrijke blinde vlekken in de beschikbare gegevens over personen met een handicap. De bronnen slagen er niet in om de totaliteit en diversiteit van de groep personen met een handicap helemaal te vatten. Bepaalde groepen blijven buiten beeld, zoals personen met ernstige beperkingen die verblijven in collectieve huishoudens (instellingen), mensen met een verstandelijke beperking of bepaalde specifieke fysieke beperkingen. Daarnaast ontbreken gegevens over verschillende domeinen die voor personen met een handicap een

belangrijke rol spelen in het werkelijk volwaardig kunnen participeren in het maatschappelijke leven. Om die blinde vlekken weg te werken, zijn specifieke bijkomende inspanningen nodig.

Voor meer informatie

Download het volledige rapport:

<https://www.statistiekvlaanderen.be/nl/sv-rapport-maatschappelijke-positie-en-participatie-van-personen-met-een-handicap>

Contact: Jo Noppe | T 0491 92 40 82 | jo.noppe@vlaanderen.be

Statistiek Vlaanderen is het netwerk van Vlaamse overheidsinstanties die openbare statistieken ontwikkelen, produceren en publiceren. Statistiek Vlaanderen wil deze Vlaamse openbare statistieken via één portaalsite voor iedereen vlot toegankelijk maken zodat burgers, organisaties en bedrijven beschikken over correcte en gedetailleerde informatie over Vlaanderen. Statistiek Vlaanderen heeft als opdracht om alle openbare statistieken te ontwikkelen in overeenstemming met de wettelijke bepalingen en internationale principes rond kwaliteit, relevantie en onafhankelijkheid. Ter aanvulling en ondersteuning van de Vlaamse openbare statistieken publiceert Statistiek Vlaanderen ook meer uitgebreide rapporten.